

DATABANKEN MET OOGGETUIGEN- VERHALEN

■ University of Southern California Shoah Foundation Institute, Visual History Archive. Website: <http://dornsife.usc.edu/vhi/>.

Dit is de collectie van bijna 52.000 gefilmde interviews met overlevenden van de Holocaust en daarbij betrokkenen, in 32 talen, uit 56 landen afkomstig.

■ In Nederland zijn door de USC Shoah Foundation ruim duizend interviews opgenomen, en buiten Nederland zijn er met onder meer geëmigreerde overlevenden die tijdens de oorlog in Nederland woonden nog eens duizend. Deze bijzondere collectie van tweeduizend interviews is toegankelijk gemaakt via het Joods Historisch Museum en de Hollandsche Schouwburg. Leerlingen kunnen bij een bezoek aan JHM of Hollandsche Schouwburg via trefwoorden zoeken in de interviews en er opdrachten en werkstukken in maken. Zie www.jhm.nl en www.jhm.nl/bezoek/mediatheek/tweeduizend-getuigen-vertellen.

■ Het Steunpunt Gast sprekers is in Nederland het centrale punt om een ooggetuige te vinden. Op de website is bovendien een lijst met links naar tientallen verwante organisaties die ook gastsprekers aanbieden, zoals de Indische organisaties, de verschillende voormalige kampen in Nederland, organisaties van overlevenden, kinderen van collaborateurs, voormalige verzetsorganisaties, veteranen enzovoort: <http://tiny.cc/K02steunpunt>.

PIEMELS OP TAFELS

Inmiddels heb ik geleerd dat je eerst boosheid moet spelen, voordat de echte woede een waas voor je ogen tovert. Nog maar net voor de klas, beheerste ik dat spel allerm minst – ik reageerde in de meeste gevallen nogal impulsief. Zo ontdekte ik ooit in het werkboek van een derdeklasser een hakenkruis. Ik bedacht me niet lang, pakte het boek en wierp het ongenadig hard tegen de achterwand van het lokaal. De doffe knal werd gevolgd door een tirade van ‘weet je wel’ en ‘hoe kun je’ en ‘je moest eens beseffen’ et cetera, et cetera. De klas leek onder de indruk, want niemand zei nog iets.

Nog steeds ontdek ik af en toe een hakenkruis in een schrift, op een tafel of op de muur. Meestal zijn ze haastig getekend, in de helft van de gevallen ook nog eens linksomdraaiend in plaats van rechtsom. Het onderwijsondersteunend personeel heeft aan het verwijderen ervan nog net geen dagtaak. Toen vorig jaar een conciërge afscheid nam, werd hij bedankt voor zijn inzet. Tussen neus en lippen door werd ook nog even het wegpoetsen van de hakenkruizen genoemd. Ik mompelde: ‘En de piemels dan?’

Want hoe eenvoudig getekend, ze zijn o zo ongehoorzaam, de piemels op tafels. Zonder uitzondering haastig getekend met als resultaat piemels in alle soorten en maten. Mét ballen, zonder ballen, met en zonder haar. Als je erop let, zie je ze ineens overal. Op

‘Waarschijnlijk getekend op een moment dat de kunstenaar onschuldig naar de docent knikte, die juist wortels en breuken aan het uitleggen was’

stoelen, muren, in de toiletten, op posters. Slechts zelden nadert de tekening een realistische weergave. Waarschijnlijk getekend op een moment dat de kunstenaar onschuldig naar de docent knikte, die juist wortels en breuken aan het uitleggen was.

Piemels en hakenkruizen. Appels en peren. Je ziet ze liever niet op een tafel. De bedoelingen zijn evenwel niet kwaad. Oké, het zijn natuurlijk pubers met piemelzorgen, maar het zijn geen jonge neonazi's. In beide gevallen is het simpelweg een kwestie van rebellie en is het de taak van de docenten uit te leggen dat het behoorlijk dom is. Vooral de hakenkruizen, dan. Die zijn heel dom. Kappen daarmee. En piemels... Ach vooruit, alleen bij meneer De Vries van Nederlands dan.

Toen ik onlangs aan 6-vwo mijn fascinatie voor de ‘schoolbankkunst’ voorlegde, waarbij ik tegelijk – vanuit professioneel oogpunt – mijn afkeuring liet blijken, herinnerde ik mij het voorval van het hakenkruis in het werkboek van de derdeklasser. Ik vertelde hoe ik het boek tegen de muur gooide. Hoe de klas stil werd en... Ineens besepte ik dat we drie jaar verder waren en dat de bewuste jongen, nu een boomlange jongvolwassene, rechts vooraan in het lokaal zat. Hij keek me aan. ‘Weet je het nog?’ vroeg ik. Hij richtte zijn ogen op zijn tafel en knikte beschaamd. Hij wist het nog. ■

Jelte Posthumus woont in Groningen en is docent geschiedenis aan de CSG Liudger in Drachten. Hij schrijft al jaren over het onderwijs. Daarnaast is hij radiopresentator voor Glasnost, een Gronings radioprogramma over kunst en cultuur. Ook is hij muzikant en film liefhebber.

